

אמר עזמות...

(סוף מעמוד ב')

וספר לו מעשה בשדכן יהודי שבא לגביר אחד ודבר נכבדות בבתו היחידה היהודי העשיר לא רצה לשמע את דבריו ואולם השדכן נטפל אליו ולא נתן לו מנוחה: השדוך הוא שדוך טוב ועשיר ותבהור הוא מושלם בכל המעלות, בקיצור: אבן טוב, ויחוס גדול. . .

— אין לי צורך בשדוך, טען הגביר עם השדכן, בתי היא צעירה מאד ויש לי זמן לחכות. . .

— כן, ענה השדכן, אתה אדוני הגביר תוכל לחכות כי יש לך בת קטנה וצעירה, אבל מה לעי שות בבתי הבוגרת שאין לה זמן לחכות?

— והנמשל? אדוני הגביר מלצ'ט, סיים גלוי-קין, הריהו מוכן כאליו: אתה יכול לחכות אבל ארץ-ישראל שלנו שהיא בגדרת אין לה זמן לחמתין עוד, היא הגיעה לפרקה וזקוקה לבנין... לא עברה שנה ועל גדות ים טבריה התנוסס התפארה בית-זוילה הבנוי לתלפיות ועומד קוממיות עד היום הנה.

שוב מעשה אבל לא בלורד מלצ'ט זכרונו לברכה, אלא בנדיב הידוע שיבדל להיים ארוכים. כשבקר הברון רוטשילד את א"י לפני המלחמה, בשנת 1914, היה אורחו של גליקין במגדל. אחר הסעודה יצא הברון אל הגוזזטרא הרחבה שבחנות-מגדל והתבונן מתוך הנאה יתרה אל הים היפה ואל עבר הירדן מורחת. פנה אל גליקין ואמר לו:

— מה אוכל לעשות בשבילך? ואולם משה גליקין כשלמה בשעתו לא בקש עושר ולא הלואה ולא תמיכה וענה לנדיב בצד-מתית. . . Je veux avoir un bon voisin. . . כלומר: רוצה אני בשכן טוב. . .

מיד הפך הברון את פניו אל פרנק, רוזנהק ובריל מבני לויתו, הורה להם ביד על שטח הקרקע של ה"גנווייר" הגובל עם מגדל ופקד עליהם לקנות את הכל, אבל תיבה ומיד.

טפה על כתפו של גליקין ואמר: שלום, שכני הטוב! . . . הפקידים נגשו לקניה ואולם בינתים כרצה המלחמה ורק לאחר הכבוש זכה גליקין ל"ש-כנות הטובה", כבקשתו אז.

ובהיפה — ישבתי לי על יד "גלי הים" במרכז המסחרי עם שנים מידידי ומכרי הישנים, אחד מנהל חברה להלוואות והשני סוחר ומתווך נקרקעות, ושתינו יחד שלשה כפלי קהוח שחורינה. נשאתי עיני, כדרכי, אל הלשטים וראיתי לפני ני רחוב מלא בנקים: בנק קרדיט עממי, בנק הלוואות, בנק דרום-אפריקה, קפתי-מלוה של בע"מ, קפת עם, אפ"ק ומצד שני: בנק נכסי דלא ניידים, הלוואה וחסכון, בנק מרכנתיל ועוד.

— איך תקראו לרחוב הבנקים הדרבי האלה באנגלית? והשיב לי אחד מהם:

— דרך הבנקים האלה נקרא בלע"ז בשם Banqueroute (בנקרוט) כלומר: פשיטת-הרגל. . .

אגב, נודע לי כי בירושלים נגשו כחורי הירדן:

שיבה ליסוד בנק שלהם והגישו תקנות למכירת שלה לאישור ע"ש: "תורה ועבודה וגמילות-חסדים". הרושם של הממשלה התזיר להם את בקשתם בהערת כי השם הוא יותר מדי ארוך, ולשם הקיצור שינו את השם ל"בנק של ג' דבריס". . .

זהידעתם, רבותי, את סוד ההצלחה של

"הגה"? — שמא גרמה! מספרים כי בשעה שנוסדה חברת המכונות בארץ נגש אחד ממנהלית אל ביליאם וק ובקש מאתו להמציא שם לחברתם.

קמט המשורר הגדול את מצחו קצת ואמר מיד: הגה!

וכאז עלה "ההגה" ותהי דרכו צלחה. . .

ובשובי ממסעי מצפת דרך ראש-העין לת"א נגש תלמידי "המוזיק" מב"ת אל המכונות ומניהיביה לחש באזני את הדברים האלה:

דע לך, רבי ומורי, כי בבוא ה"עזמות" שלך מוים ששי העבר למחננו בדבר האכר י. ק. ותבנק של ההסתדרות הגדולה והקרושה, היתה המושבה כמר-קחה. אחד מינהיגי המפא"י בפ"ת אמר לאכר רותיחה: מזה רעש? מה הצעקה? איזה הברל

בין י. ק. העובד (יותר נכון שעבד) רק עם יהודים ובין י. ד., למשל, העובד רק עם "גויים"? שניהם בורגנים! זה מנצל יהודים וזה מנצל גויים, ותו לא! . . .

וכשהמכונת התחילה לזוז ממקומה הוסיף לי תלמידי עוד מעטה קטן: מעשה בשני סנדלרים של המושבה, אחד שהתעשר מחדש ואחד ש"הת-קבצו", ו"א שנחיה לקבצו יותר גדול משהיה לפי-נים. האחרון כתנה את צרותיו לפני חברו בעבר ואומר:

"אתה, מר ט. התפטרת כ"ה מהמלאכה הבויה יששמה סנדלרות ואין לך עסק עם מלחמת באטה וכיוצא בזה".

— עונה ואומר לו הסנדלר העשיר, שאליבא-דאמת נשאר "סנדלר" כמו שהיה:

— מה אתה יודע, אחא? הן צרותי יותר גדור לות משלך: הנה נותנים לי בעד פרי פרדסי הא-חד סך 1700 לא"י, ואני "מפחד" לקחת, שמא זה שות יותר! . . .

ובינתים וזה המכונות וברחה לת"א. . .